

VBP Psykose

D36247

Utgave:
4.02Gjelder fra:
13.01.2025

Side 1 av 9

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)					
1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon	9.	Seksualitet/reproduksjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår	10.	Sosialt/planlegging av utskriving
3.	Åndedrett/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus	11.	Åndelig/kulturelt/livsstil
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smarter/søvn/hvile/velvære	12.	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	Nanda	Sykepleiediagnoser	
1	00122	Sensoriske/persepsjons-forstyrrelser (syn, hørsel, bevegelse, smak, føle, lukt) - (viser seg som)	
2	00130	Tankeforstyrrelser - (viser seg som)	
2	00124	Håpløshet - (viser seg som)	
2	00146	Angst - (viser seg som)	
2	00083	Ambivalens - (viser seg som)	
2	00139	Risiko for selvskade - (viser seg som)	
2	00150	Risiko for selvmord - (viser seg som)	
2	00138	Risiko for vold rettet mot andre - (viser seg som)	
2	00069	Ineffektiv mestring - (viser seg som)	
7,10	00099	Svekket evne til å opprettholde helse – somatisk helse og levevaner (hjerte-karsykdommer, diabetes, røykevaner, ernæring, fysisk aktivitet, søvn, alkohol, rus, tannhelse)	
7	00108	Mangelfull egenomsorg: Personlig hygiene - (viser seg som)	
2	00079	Manglende samarbeidsvilje (Noncompliance)- (viser seg som)	
1	00051	Nedsatt verbal kommunikasjon - (viser seg som)	
2	00052	Forstyrret sosial samhandling - (viser seg som)	
10	00074	Truet familiemestring - (viser seg som)	
7	00098	Svekket evne til å holde hjemmet i stand - problemer med bosituasjon (viser seg som)	
10	*ICNP	Økonomisk problem (10029860) - (viser seg som)	
FO	Mål		
2	Mestrer å leve med sin psykoselidelse		
2	Har tilegnet seg nye mestringsstrategier		
7	Somatisk helse og levevaner er ivaretatt		
2,7	Klarer å balansere aktiviteter og hvile		
7	Gjenopptar dagliglivets rutiner		
2	Er rusfri under oppholdet		
2	Deltar aktivt i behandlingen		
10	Behov for oppfølging etter utskriving er avklart		
10	Samarbeider om plan for oppfølging etter utskriving/ Har krise- og mestringsplan		
10	Samarbeider med pårørende/pårørende er i varetatt		
10	Tilfredsstillende boligsituasjon		
10	I stand til å håndtere egen økonomi/tar imot hjelp		
FO	NIC	Sykepleietiltak og forordninger	Frekvens/tid
12	6480	Tilrettelegge omgivelser (1)	
		- Tilsyn	S forordn
		- Utgangsstatus: (spesifiser)	

		- Skape trygge omgivelser	
		- Tilrettelegge for stabilt behandlingsklima: (spesifiser)	
2	6610	Risikoidentifisering (1,2)	
		- Kartlegge kliniske symptomer: (spesifiser)	
		- Kartlegge somatisk tilstand: (spesifiser)	
		- Kartlegge kognitiv funksjon: (spesifiser)	
		- Kartlegge rusmisbruk: (spesifiser)	
		- Kartlegge risiko for selvmord	
		- Kartlegge risiko for vold	
		- Kartlegge sosial og relasjonell fungering	
		- Kartlegge stemningsleie	
		- Kartlegge gjenopplevelser, unngåelse og hypervigilans (søvnforstyrrelse, vaktksomhet, skvettenhet, konsentrasjonsvansker)	
		- Kartlegge hyperaktivitet, konsentrasjonsvansker og impulsivitet	
		- Kartlegge vansker med å sette grenser og ta egne valg, tendens til overtilpassing og tilstrebelser for å bli likt	
		- Kartlegge impulsive handlinger, ustabilitet i mellommenneskelige forhold, selvbilde, affekter og selvskade	
		- Kartlegge sosial tilbakeholdenhet, anspenhet og engstelse samt unngåelse av situasjoner/adferd som kan føre til kritikk eller avvisning	
		- Kartlegge mistenksomhet, tendens til å overdrive egen betydning, konspiratoriske forklaringer og tendens til å bære nag, samt kamppreget holdning	
		- Kartlegge evne til egenrapportering av kroppslige symptomer	
		- Kartlegge opplevelse av stress	
		- Kartlegge det emosjonelle lidelsestrykket rundt vrangforestillingene	
		- Kartlegge om vrangforestillingene er av bisarr art	
		- Kartlegge paranoide, religiøse, grandiose, somatoforme vrangforestillinger	
		- Kartlegge tidligere og nåværende mestringsstrategier	
		- Kartlegge egenomsorgsevne	
		- ADL-kartlegging	
		- Kartlegge evne til å gjennomføre daglige gjøremål	
		- Kartlegge barn som pårørende, følg prosedyre: Barn som pårørende - Kartlegging	
2	6510	Behandling ved hallusinasjoner	
		- Fremme tydelig kommunikasjon	
		- Kognitiv terapi: (spesifiser)	
		- Redusere inntrykk: (spesifiser)	
		- Tilrettelegge for avledende aktiviteter: (spesifiser)	
2	6450	Behandling ved vrangforestillinger	
		- Kognitiv terapi: (spesifiser)	
		- Undre seg over innholdet i vrangforestillingen	
		- Regulere stressnivå: (spesifiser)	
		- Realitetsorientere	
		- Containe	

2	4390	Miljøterapi	
		- Kartlegge egne ressurser	
		- Samarbeide om behandlingsplan	
		- Samarbeide om ukeplan	
		- Samarbeide om dagsplan	
		- Synliggjøre og drøfte konsekvenser av valg	
		- Hjelpe med å identifisere ansvarsområder	
		- Trene på ansvarliggjøring: (spesifiser)	
		- Legge til rette for deltakelse i å sette mål for behandlingen	
2	4380	Grensesetting	
		- Sørge for sikkerhet i egnet enhet: (spesifiser)	
		- Beskytte mot stigmatisering og blamering	
		- Gi ensartede tilbakemelding ved uhensiktsmessig atferd: (spesifiser)	
		- Tilby oppklaringssamtale etter uhensiktsmessig hendelse: (spesifiser)	
12	2300	Administrere legemidler (1)	S forordn
		- Administrere legemidler. Observere virkning/ bivirkning	
		- Sikre at informasjon om forordnede legemidler er forstått	
2	6430	Behandling ved tvangsmedisinering (1)	
		- Motivere til frivillighet gjennom samtale	
		- Informere om type medikament	
		- Informere om klagerett og tilby hjelp til å fremme klage	
2	5820	Redusere angst – Bruk: VBP Angst (ARKIVERT)	
2	5310	Etablere håp (1)	
		- Hjelpe med å identifisere mål for fremtiden	
2	5330	Behandling av stemningsleie – Bruk: VBP Depresjon	
12	6487	Tilrettelegge omgivelser: Forebygge voldsutøvelse - Bruk: VBP Vold - risiko for	
2	4354	Atferdshåndtering: Selvskade – Bruk: VBP Villet egenskade	
2	6340	Forebygge selvmord – Bruk: VBP Selvmord, risiko for	
2	5230	Forbedre mestring (1)	
		- Kartlegge tidligere og nåværende mestringsstrategier	
		- Veilede i mestringsstrategier: (spesifiser)	
		- Oppmuntre til å bruke sine sterke sider og ressurser	
		- Kognitiv miljøterapi: (spesifiser)	
		- Kognitiv terapisaamtale: (spesifiser)	
		- Mentaliseringsbasert samtale: (spesifiser)	
		- Motiverende intervju i forhold til: (spesifiser)	
		- Brukermedvirkning	
3	6680	Overvåke vitale tegn (3)	

		- Følg prosedyre: NEWS2 - Ansvar og gjennomføring	
		- Følg prosedyre: ONEWS - Ansvar og gjennomføring	Hos gravide og i barsel
		- Måle CRP	
		- Utføre EKG, følg VAR-prosedyre:	
		- VAR: EKG-registrering	
		- Ta urinstix	
2	4490	Røykeslutt assistanse (3)	
		- Røykesluttveiledning; bruk: Informasjon - Samtaleteknikk og tips ved røykesluttveiledning (ARKIVERT)	
4	5246	Ernæringsrådgivning - Kosthold og ernæring (1,3)	
		- Kartlegge kostholdsvaner, matlyst og eventuelle utfordringer knyttet til spising	
		- Veilede i ernæring: (spesifiser)	
		- Veilede i praktiske ferdigheter	
		- Registrere vekt og BMI ukentlig	
		- Registrere midjemål månedlig	
		- Ved diabetes; følg: VBP Diabetes, ustabil blodsukker	
7	0200	Fremme trening - Fysisk aktivitet (1,3)	
		- Kartlegge fysisk aktivitet	
		- Informere om hensikten og fordeler med fysisk aktivitet/trening som en del av behandlingen	
		- Motivere og legge til rette for regelmessig fysisk aktivitet	
		- Dele ut og gjennomgå skriftlig informasjonsmateriale	
		- Delta på enhetens aktivitet: (spesifiser)	
8	1850	Fremme søvn (3)	
		- Kartlegge søvnvaner	
		- Veilede/undervise/tilrettelegge for god søvnhygiene	
		- Vurdere/henviser til søvnscreeing	
2	4510	Behandling ved rusmisbruk - Bruk: VBP Rus - utredning	
6	1710	Opprettholde munnhelse - Tannhelse (1,3)	
		- Kartlegge tannstatus	
		- Motivere og minne på/tilrettelegge for tannpuss/god munnhygiene	x2/døgn
		- Hjelp å kontakte tannhelsetjenesten: (spesifiser)	
7	1800	Egenomsorgsassistanse	
		- Tilrettelegge for: (spesifiser)	
		- Trenger støtte til: (spesifiser)	
10	5440	Forbedre sosialt nettverk (1,2)	
		- Utarbeide nettverkskart	
		- Tilrettelegge for støtte i nettverk	
		- Veilede/trene på sosiale ferdigheter: (spesifiser)	
10	7140	Familiestøtte (1)	
		- Kartlegge behov for familiestøtte	

		- Tilby familiesamtaler	
		- Tilby veiledning og undervisning: (spesifiser)	
		- Fremme deltakelse i en familiegruppe	
10	7380	Hjelp til økonomistyring (5)	
		- Vurdere økonomisk situasjon	
		- Kontakte aktuelle samarbeidsinstanser: (spesifiser)	
10	7370	Planlegge utskrivelse (2)	
		- Kartlegge behov for oppfølging	
		- Kartlegge behov for Individuell Plan	
		- Kartlegge boforhold	
		- Utarbeide kriseplan sammen med pasienten	
		- Samarbeide med eksterne samarbeidspartnere: (spesifiser)	
		- Sørg for videre medisinerings etter utskrivelse er i orden: (spesifiser)	
		- Legge til rette for målrettede permisjoner	
		- Sørg for oppfølging etter utskrivelse: (spesifiser)	
		- Henvis til frisklivssentral eller andre lokale tilbud (v/ønske og utfordringer med somatiske helse og levevaner) (3)	

Interne referanser

SI/15.06-05	KDS - NANDA- diagnoser med definisjoner sortert på funksjonsområder
SI/15.06-06	KDS - NIC- tiltak sortert på funksjonsområder
SI/16.01-01	Barn som pårørende - Organisering og ansvar
SI/16.01-03	Barn som pårørende-arbeid - Fremgangsmåte
SI/17.24-44	ONEWS - Ansvar og gjennomføring
SI/17.27-17	NEWS2 - Ansvar og gjennomføring
SI/17.32-26	VBP Depresjon
SI/17.32-27	VBP Diabetes, ustabil blodsukker
SI/17.32-74	VBP Rusbehandling
SI/17.32-75	VBP Rus - utredning
SI/17.32-77	VBP Selvmord, risiko for
SI/17.32-89	VBP Underernæring
SI/17.32-92	VBP Utskrivelse - planlegging
SI/17.32-93	VBP Villet egenskade
SI/17.32-94	VBP Vold - risiko for
SI/17.34-01	EKG-registrering

Eksterne referanser

1. HelseDirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser [Internett]. Oslo: HelseDirektoratet; 2013 [oppdatert 01. jul 2013, hentet 11. nov 2021]. Tilgjengelig fra: <https://www.helseDirektoratet.no/retningslinjer/psykoselidelser>
2. HelseDirektoratet. Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP-lidelser) [Internett]. Oslo:

Utgave: 4.02	VBP Psykose	D36247 Side 6 av 9
-----------------	--------------------	-----------------------

Helsedirektoratet; 2012 [oppdatert 03. januar 2012; hentet 11. nov 2021]. Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/samtidig-ruslidelse-og-psykisk-lidelse-rop-lidelser>

3. Helsedirektoratet. Ivaretagelse av somatisk helse og levevaner ved psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer [Internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 2018 [oppdatert 30. jan 2019; hentet 11. nov 2021]. Tilgjengelig fra <https://www.helsedirektoratet.no/pakkeforlop/somatisk-helse-og-levevaner-ved-psykiske-lidelser-og-eller-rusmiddelproblemer>
4. Oslo Universitetssykehus. Veilede behandlingsplan psykose [oppdater 11. apr 2018; hentet 27. jan 2022]. Tilgjengelig fra: <https://ehandboken.ous-hf.no/document/89860>
5. Oslo Universitetssykehus, Helseplattformen, Helse Sør-Øst. Nasjonal veilede plan psykose [oppdater juni 2021; hentet 11. aug 2022].

Metoderapport

AVGRENSNING OG FORMÅL	
1	<p>Overordnede mål for VP: Overordnet mål for VBP Psykose er å redusere psykosesyntomer og å iverksette tiltak for å gi økt mestring og livskvalitet. Målene i behandlingsplanen må tilpasses den enkelte pasients ønsker og behov.</p> <p>I VBP`en er det definert følgende mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge pasientens psykose lidelse. • Fravær av symptomer. • Har mestringstrategier for å håndtere symptomer. • Gjenopptar/endrer dagliglivets rutiner. • Har fått kartlagt somatisk tilstand. • Har fått økt kunnskap om fysisk helse sin innvirkning på psykisk helse. <p>Helse spørsmål i VBPen er: Hva er beste miljøterapeutiske tiltak for pasienter med psykoselidelse?</p>
2	<p>Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient): Ungdom og voksne, innlagt i sykehus, som står i fare for å utvikle eller har utviklet psykoselidelse.</p>
3	<p>Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en:</p> <p>Revidering 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andrea Hilland, psykiatrisk sykepleier, Enhet for psykosebehandling og TIPS, Sykehuset Innlandet • Berit Granlund Paulsen, spesialutdannet sosionom, Enhet for psykosebehandling og TIPS, Sykehuset Innlandet • Lillian H. Nybakke, psykiatrisk sykepleier, Enhet for psykosebehandling og TIPS, Sykehuset Innlandet • Karin H. Hansen, sosionom, Enhet for psykosebehandling og TIPS, Sykehuset Innlandet • Karin Henriksen, psykiatrisk vernepleier, Øyeblikkelig hjelp, Sykehuset Innlandet <p>• Veiledning, før- og etterarbeid: Line Stad Støverud, rådgiver, Avd. Kvalitet og pasientsikkerhet, Stab Helse, Sykehuset Innlandet</p> <p>Revidering 2017: Revidert og utvidet på bakgrunn av nasjonalt prosjektet «Bedre psykosebehandling» av tverrfaglig sammensatt gruppe bestående av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hilde Kristin Albrigtsen Aam, Ergoterapi spesialist, Rådgiver stabsområde Fag, Divisjon psykisk helsevern • Ive Karine Østbye, spesialutdannet sykepleier, DPS ELV/HAM enhet for psykosebehandling • Andre Bjørndalen, spesialsykepleier, Enhet for psykosebehandling Løbak • Tone Grimstuen, spesialsykepleier, DPS LHMR døgnenhet Otta sengepost <p>Opprinnelig versjon:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Oddbjørg Rognli, assisterende enhetsleder/spesialvernepleier. Enhet for tidligintervensjon ved psykose døgnutredning, Avd for akutt psykiatri og psykosebehandling, Sanderud • Marit Thune Thorshaug, konstituert fagutvikler/ psykiatrisk sykepleier, Avd for akutt psykiatri og psykosebehandling, Sanderud • Jørn Bekkelund, sykepleier, Enhet for psykosebehandling- lukket. Avd. for akutt psykiatri og psykosebehandling, Sanderud • Marianne Bråten, sykepleier, Enhet for psykosebehandling- lukket. Avd. for akutt psykiatri og psykosebehandling, Sanderud • Hans Even Røhne, psykiatrisk sykepleier, Enhet for psykosebehandling- lukket. Avd for akutt psykiatri og psykosebehandling, Sanderud • Anita Øvre Dobloug, rådgiver KDS, Avd for Kvalitet og pasientsikkerhet
--	---

INVOLVERING AV INTERESSETER

4	<p>Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for:</p> <p>Revidering 2022: VP'en sendes til leder i brukerutvalget i SI som gjør en gjennomgang av VP'en sammen med medlem. Sendt til Brukerutvalget SI. Fikk tilbakemelding om at det er ønskelig å være med i hele prosessen.</p> <p>Opprinnelig versjon: Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av psykoselidelser legger stor vekt på brukermedvirkning i praksis. VBPen er gjennomgått med SI brukerrepresentant</p>
----------	--

METODISK NØYAKTIGHET

5	<p>Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget:</p> <p>Revidering 2022: Litteratursøk ble utført av spesialbibliotekar Hanne Elise Rustelien på bakgrunn av tilsendt PICO skjema: https://litteratursok.files.wordpress.com/2021/07/psykose-schizofreni.pdf https://litteratursok.files.wordpress.com/2021/07/pico-skjema-si-2.pdf</p> <p>Litteraturen ble gjennomgått av arbeidsgruppen. Det ble kun sett på kilder fra oppsummert forskning, primært nasjonale faglige retningslinjer og pakkeforløp.</p> <p>Opprinnelig versjon: Bibliotekar Hanne Elise Rustlie søkte systematisk etter kunnskap ved å benytte Nasjonal mal for systematiske litteratursøk.</p>
----------	--

6	<p>Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er:</p> <p>Revidering 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tatt utgangspunkt i relevante nasjonale faglige retningslinjer og pakkeforløp. - Arbeidsgruppen for pakkeforløp består av representanter fra bruker- og pårørendeorganisasjoner og relevante fagmiljø, og de har utviklet pakkeforløp med en kunnskapsbasert tilnærming. • Kunnskapsgrunnlaget for revideringen inneholder også momenter fra andre relevante veiledende planer som nylig er revidert. <p>Opprinnelig versjon:</p>
----------	--

	<p>Mye av grunnlaget ligger i nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av psykoselidelser hvor kunnskapsgrunnlaget støtter seg blant annet på dokumentasjonen som beskriver NICE` vurderinger.</p>
7	<p>Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene henger sammen med kunnskapsgrunnlaget:</p> <p>Det er brukt Vancouver referansestil. NIC eller enkeltforordninger som er støttet av innhentet forskning, er synliggjort i VBP`en med en tallreferanse bak. Det aktuelle kunnskapsgrunnlaget finnes i referanselisten.</p>
8	<p>Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget:</p> <p>Revidering 2022: Den opprinnelige VBP`en er godt utarbeidet fra før. Kildegrunnlaget bygger på de nasjonale faglige retningslinjer som er basert på en bred kunnskapsoppsummering av både norsk og internasjonal litteratur. En svakhet ved nasjonale retningslinjer er at de ikke blir faglig oppdatert jevnlig. Noen er ikke oppdatert siden de ble publisert flere år tilbake. Det er gjort noe tilføyinger i VP`en med utgangspunkt fra nevnte pakkeforløp, samt andre nylig reviderte veiledende planer. Pakkeforløp oppdateres fortløpende.</p> <p>Opprinnelig versjon: Kunnskapsgrunnlaget i den nasjonale faglige retningslinjen for utredning, behandling og oppfølging av psykoselidelser er gradert etter evidensnivå. Anbefalingene er gradert avhengig av hvordan det vitenskapelige kunnskapsgrunnlaget er vurdert, og hvordan etiske, politiske og økonomiske forhold påvirker anbefalingenes styrke.</p>
9	<p>VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted):</p> <p>Revidering 2022: VP er sendt til alle ledere ved aktuelle avdelinger i Sykehuset Innlandet HF, de som har laget den opprinnelige versjonen, samt de ansvarlige for revidering i 2017. Andre faggrupper som også er inkludert i høring: lege og psykolog.</p> <p>Opprinnelig versjon: VBP`en vil bli sendt til høring til relevante enheter og avdelinger. VBP`en gjennomgått av SI brukerrepresentant.</p>
ANSVAR	
10	<p>Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er: Revidering hvert 3. år eller ved behov.</p>